

70826.10.09

Språkvårdsspalten

1

Kan ordet *räffla* också stavas *reffla*? — Formen *reffla* förekommer ibland, men både Akademiens ordlist (som frågaren nämner), Wesséns »Våra ord» och Illustrerad svensk ordbok har *ä*-formen. De delar av Sverige som i uttalet skiljer mellan kort *e* och kort *ä* uttalar *räffla* med *ä*. I tex Stockholms-trakten och hos oss skiljer man ju inte mellan *e* och *ä*, och en skrivform *reffla* kan därför dyka upp. Den kan dock inte rekommenderas.

2

»Ordet *kancer* skrivs ofta *cancer* och ibland *tom kanser*. Akademiens ordlista tar endast uppformen *kancer*. Hur skall man förhålla sig till de två övriga formerna?» — Ordet är ursprungligen latinskt och stavas i latinet *cancer*, likaså på engelska. I många latinska och franska lånord stavar vi på svenska *k*-ljudet med *k*, trots att grundspråket har stavning med *c*, tex *kamera* (av latinets *camera*). Om *c* däremot har uttalet *s*, som i *cykel*, *cylinder*, brukar svenskan ha kvar *c*-stavningen. Skrivningen *kanser* är därför mot svenska regler och kan inte godtas. Stavningen *cancer* kan däremot godtas, och det är begripligt om tex läkare som ofta ser ordet i engelsk text med denna stavning bibehåller den i svenskan.

6

Skall namnet *Roger* uttalas med *o*- eller *å*-ljud? — Namnet skall uttalas med *å*-ljud, »Rååger». Det har kommit från engelskan, där det uttalas »rädje(r)». Uttalet med *å*-ljud kan jämföras med det i *Robert*, som ju normalt har *å*-ljud. Ut-tal med *o* i *Roger*, *Robert* är »läsuttal» efter bokstaven och anses inte högspråkligt.

Signaturen »Gamla Maria» har sänt in flera intressanta frågor. Dem skall jag besvara före oktober månads utgång.

Brev med frågor kan sändas antingen till Vasabladets redaktion, märkta »Språkvårdsspalten», eller direkt till mig, adress: Knektvägen 3 C, Helsingfors 40.

Med tack för hälsningarna.
CARL-ERIC THORS

Helst följer man naturligtvis Akademiens ordlista och skriver *kancer*.

3

»*Estland* uttalas i södra Finland med långt *e* och i svenska Österbotten (och Sverige) med kort *e*. Är båda formerna godtagbara?» Jag tycker faktiskt inte att uttalet *est*, *Estland* med långt *e* låter korrekt. Före *-st* har högspråksuttalet gärna kort vokal som i *ost*, därför också normalt »prosst», inte »proost». Som frågaren nämner är uttalet »esst» österbottniskt, verkar alltså inte främmande hos oss. Det bör anses vara normalt, uttalet med långt *e* provinsialt.

Samme frågares intressanta synpunkter på dialektordet *åtas* skall jag besvara privat och, om utrymme finns en annan gång, beröra i denna spalt.

4

Signaturen »Jakobstadsfru» undrar om man kan säga och skriva *ge någonting åt någon* eller om det borde heta *ge någonting till någon*. — Det kan faktiskt heta på båda sätten, och *ge någonting åt någon* är således riktigt. Det finns ju också en tredje möjlighet: *ge någon någonting*, och denna brukar föredras, om uttrycket innebär någonting annat än att räcka någonting alldeles påtagligt, konkret åt någon, tex *ge någon en chans att göra någonting*, *ge någon i uppdrag att göra något*.

5

Samma frågeställare har iakttagit, att man i radion, både Sveriges och vår, hör uttryck som *utomordentligt svar*. Hon undrar om inte *utomordentligt* innebär något positivt, tex *utomordentligt vacker*. — Iakttagelsen är riktig. *Utomordentligt* förstärker i berömmande mening: *utomordentligt god*, *utomordentligt intressant*. Bruket av *utomordentligt* i negativ mening är vardagligt och kan inte anses värdat. Ett »utomordentligt dålig» är således inte god svenska. I stället kan man bruka »ytterst dålig», i tal »väldigt dålig», »förfärligt dålig» osv.